

תכמים בכסף רב, ואילו אחר טען כי לחץ נוסף על מפא"י יכניע אותה. בירוש" לים התכנסו ראשי אירגון העובדים, הבעו לא לגמור את ההסכם בלי הסעיף השלישי, ביחוד לאחר שידעו כי משני הסעיפים הרא" שונים לא יקבלו דבר וכי המיליונים יפלו כולם בחלקם של המנהיגים הוותיקים. כמו תמיד מצאו המנהיגים החתיקים מוצא: הם הציעו להעביר את ההכרעה למועצת גדולי התורה.

הארץ ישר לבול

הכותרת בחנותי הבולים בהאמבורג ציינה: "פלסטינה". כותרות דומות פיארו אותה. סידרת הבולים בערים רבות אחרות בעולם. הבולאים ולקוחותיהם לא העלו על דעתם כי כרגע אין כלל בעולם מדינה ריבונית הנושאת שם זה. היא נעלמה ב-1948, כאשר בולי המנדט הבריטי יצאו מן המחזור, במקורם באו בולי ישראל ובולי מדינות ערב. כיצד, אם כן, נולדה פלסטינה מחוש? על ידי טכסיס פשוט של קאהיר. ממשלת מצרים

הבול הפלסטיני מדינה אין, בול יש

הדפיסה סידרה של בולים חדשים לכבוד המערכה הבינלאומית נגד הקדחת, המת" נהלת חסות האו"ם. בול הבול מופיע באותיות ערביות, שם הרפובליקה הערבית המאוחדת. אולם באותיות לטיניות מופיעים רק ראשי-התיבות של ר"ע"ם. שאינם אומ" רים דבר לאספן הרגיל בעולם.

לעומת זאת מופיע בבול בהבלטה, באר" תיות ערביות ולאטיניות, השם "פלסטיין". אין הדבר אסור. כל מדינה שאינה להדפיס על בולה ככל העולה על רוחה, בתנאי שהבול נושא גם את שם המדינה עצמה. כך קלעו תועמלני קאהיר ישר לבול. עלידי הטכסיס הפשוט, החזירו לתודעה העולמית את השם שנמחק ביום הקמת מדינת ישראל. היה זה מחווה ברורה של אי-הכרה בקיום המדינה.

דיעות

עורך-הדין ג'קיל

אחד מפלאי הפוליטיקה הישראלית הוא השינוי הקיצוני, החל בעסקן ברגע שהוא פורש מן הממשלה. לא פעם מזכירה תופ" עה זו את הסיפור הידוע על ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד.

בשנתים האחרונות ניתנה לכך דוגמה טובה עלידי מנהיג המפלגה הליברלית, פנחס רוזן. בכל שנות כהונתו כשר-המשפ" טים בממשלות השונות של מפא"י, ניצח השר בנאמנות על מלאכת החקיקה של חוק השלטון. הוא הגן בשפץ-קצף על חוק בטחון המדינה הדראקוני, תבע פעמים רבות להאריך את תקנות-ההגנה, לחם כארי למען חוקי הממשל הצבאי, אך ברגע שפרש מתפקידו, תכרר כי רוזן הוא אייב קיצוני של הממשל הצבאי, של תקנות-ההגנה ושל חוקי-החירום למיניהם.

רק אתמול נולד. השבוע ניתנה דוג

מה משעשעת עוד יותר עלידי מי שהיה איש-חסותו של רוזן: גדעון האונגר.

בשנתים של כהונתו היה האונגר כלי- שרת ניכנע של השלטון בכל מגמתיו הרודניות בשדה-המשפטים. מעולם לא הרים את קולו נגד חוקי-הדיכוי של הממשל הצבאי. מעולם לא השתמש בסמכויותיו הנרחבות למורת רוח ארגוני. מעולם לא תבע לחוקק חוקה, או לצמצם את שרירות הממשלה. כאשר ביקש שופט עליון להכ" ניס שינוי קל בחוקי-בטחון-המדינה, כתב חתמת משפטנית ארוכה כדי לעזור לבך- גוריון למנוע בעד הכנסת לקבל את ה" תיקון. כאשר ביקש השלטון לחוקק את חוקי-לשון-הרע כדי לסתום את פי העולם הזה והעתונות החופשית כולה, היה זה גדעון האונגר שניצח על המלאכה הטוטא- ליטארית הבווייה.

בינתים נאלץ האונגר להתפטר, על רקע סיכסוכיו עם שר-המשפטים דוב יוסף. השבוע נאם את נאומו הגדול הראשון כאזרח פרטי. למאוזניו נתגלה האונגר חדש לגמרי, אשר זה עתה נולד.

מות היועץ הייר. טען האונגר החדש: המדינה זקוקה באופן דחוף לחוקה כתובה. כדי להגן על זכויות-האזרח. על הכנסת ללמוד לרסן את רצון-ההשתלטות של ה" ממשלה. בקיצור: חרות האדם הישראלי נתון בסכנה.

מדוע התפטר? גם לכך היה להאזנר החדש תשובה ברורה: הוא נאלץ להתפטר בגלל רצונו העז להגן על זכויות-האזרח. התלוצץ אחד השומעים, בלחש: "זה נכון — אם הכוונה לזכויות האזרח האונגרי". כך, במחיידי, הפך היועץ-המשפטי הייד שוב לעורך-הדין ג'קיל. אם אי-פעם יתפטר שמעון פרס מן הממשלה יסתבר, מן הסתם, כי הוא פאציפיסט מושבע.

מנגנון

מטבע עובר לצייר

מודעה של עשרים ואחת איג'י מרובע, שפורסמה עלידי החברה הממשלתית למד" יות ולמטבעות, קראה השבוע לציבור הגר" פיקאים בישראל להשתתף במיכרו למיגם מדליה לציון שנת הראשונים.

המיכרו כלל, בחלקו הראשון, את מידר תיה המדויקות של המטבע, הכתובות שתת" נוסטה משני צדיה וכן אזור רעיון העיטור שיבטא את "הראשונים ששבו ונאחזו ב" קרקע המולדת, ובכך פתחו במסכת המפור" ארת של התישבות תקלאית".

החברה אינה מחייבת. עד כאן היה הכל שפיר, אלא שבחלקו השני של המכרו נכללו, בין שאר הסעיפים, שלושה סעיפים מזהים.

הסעיף הראשון היה בדבר גובה הפרס ונאמר בו כי הפרס הגבוה ביותר יהיה בסך 600 לירות ישראליות. היה זה סכום גבוה, היות ועברו עבודה מוזמנת דומה מקבל גרפיקאי סכום זהה, מבלי שיהיה עליו לעמוד בתחרות. מיכרוים דומים למד" ליות, שפורסמו עלידי מוסדות אחרים, נהגו להציע פרס ראשון 1000 לירות.

הסעיף השני אמר כי בקביעת ההצעה שתתקבל תשתתף "ועדה ציבורית". לא פורטו כל שמות שציינו את יושביה של ועדה זו, למרות שבבעבר ציינו שמותיהם של השופטים.

ואילו הסעיף האחרון היה התמוה ביותר. נאמר בו כי "החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הטובה ביותר, או כל הצעה אחרת, ולבצעה".

ההצעה אינה מעוררת. אגודת ה" גרפיקאים פנתה מיד למנהל החברה-למטב" עות, לוי אברהמי, ביקשה ממנו הסבר.

יושב ראש האגודה, גרד רוטשילד, הסביר לאברהמי כי שלושה סעיפים אלה אינם משמשים עידוד, כלל ועיקר. ואם לא ישנה אותם לפי הנחיות האגודה, הוא יורה לגרפיקאים שלא להשתתף במיכרו.

השינויים אותם תבע היושבי-ראש היו: הגדלת סכום הפרס, פירסום שמות חברי ועדת-השופטים והתחייבות מפורשת של החברה לקבל ולזכות בפרס לפחות עבודה אחת מכל אלה שתוגשנה.

אברהמי זכר כיצד הכשילה אגודת הגר" פיקאים לפני כמה שנים את התחרות העול" מית לציור בולי תנ"ך, בכך שלא השתתפה במיכרו, לאחר שסירבו לקבל את תנאיה לשינוי המיכרו. הפעם נכנע הוא לרשימת האגודה, שהיא מן האגודות המאורגנות ביותר בארץ, מיהר להכניס במיכרו את השינויים הנדרשים.

פרק שלישי:

הדתיים אינו

בעלי מרון דן בתל-אביב אינם דתיים חובשי-כיפות. חברת שרתון אפילו אינם שייכת ליהודים. בעלי בית-חרושת אירואל פודס תומכים בגלוי בליגה למניעת-כפייה-דתית. אבל כולם כאחד משלמים מכספם כדי לחזק את כוח הכפייה הדתית בארץ. בעלי דן, שרתון וירואל פודס יצרו במפעליהם מקומות-תעסוקה בשביל אברכי-מישי, שכל כשרונם בזה שידעו להשיג פנסיה-חבר של המפלגה הדתית-לאומית ולהוכיח לה את נאמנותם בימי מיבחן של בחירות.

כי בישראל לא די בכך, שכל המזון המיוצר או המוגש במפעל מסוים מותאם לדיני הכשרות של השוחזן ערוך כדי שאותו מפעל ייחשב ככשר — אפילו יהיו בו שני מטבחים נפרדים, אחד לחלב ואחד לבשר. כשרותו של מפעל נקבעת אך ורק בהתאם למס'העיסוק שהוא מעלה למועצה הדתית, בצורת מינויו של משגיח.

קופת חולים כשרה

קיים במדינה רק מוסד מרכזי אחד, שהוכיח כי אין צורך בהעסקת טפיל מיוחד כדי שכשרותו יהיה מוכרת. זוהי קופת-החולים של ההסתדרות. כל מיתקני קופת-חולים בארץ — בתי-חולים, בתי-הבראה, מרפאות — בהם מוגש מזון לחולים, הינם כשרים למהדרין, וזאת, על אף העובדה, שבקופת-חולים אין משגיחים מטעם המועצה הדתית. אבל לעומת זאת שותפת בקופת-חולים ב-18% לא אחת מאשר המפלגה הדתית-לאומית.

בעיית ההשגחה של הכשרות במוסדות קופת-חולים, התעוררה לפני 30 שנה. שרידי העליה השניה, ששלטו עדיין במוסדות קופת-חולים, הכריעו נגד התקדים של תשלום שכר לאדם שאינו עובד. הם קבעו: אם צריך לשמור על הכשרות, יעשו זאת טבחים ומכונאי-מטבח שומרי מטרת, תוך כדי עבודתם, ומבלי שום שכר עבור שמירת המצוות של דתם. "לא נשלם משכורת להולכי בטל!" קבע או מאיר רוטנברג. "זהו פרוזיטוס!" הוסיף אליעזר יפה — שניהם דמויות מרכזיות של תנועת הפועלים באותם הימים.

הרבנות נכנעה, כי או לא נוצר עדיין משרד הדתות, ודויד בן-גוריון לא היה זקוק לקולות הדתיים לקנוניות פוליטיות נגד מעמד הפועלים. ואילו הדתיים עצמם, אשר טרם התעצמו והתנפחו מן העיסוקת עם דויד בן-גוריון, היו עניים מכדי שיקימו קופת-חולים עצמאית. לא רק שנאלצו לקבל את עקרונ ההשגחה-העצמית של הכשרות, אלא שהם עצמם הצטרפו לקופת-החולים של ההסתדרות. כיום משלם כל חבר הפועל-המזרחי את מסיו לקופת-חולים זו ומקבל בה את הטיפול, כולל אישפוז בבתי-חולים כשרים-ללא-משגיח.

מנהיגי המפד"ל עצמם, נושאי דגל הכשרות-בשכר, יושבים בבתי-הבראה אלה, אוכלים דיאטה שבושלה במטבח ללא-משגיח. כי הם יודעים מה בדיוק ערכה המעשי של השגחה בתשלום.

דוגמה הפוכה מדגישה עוד יותר כמה מעריכים ראש המפד"ל את המשגיחים-בשכר, אותם הם שוקיים ל-כך להחזיר לכל מפעל. שלושה השרים הדתיים, המתגוררים בירוש" לים מתאכנסים בדרך כלל, בבואם לתל-אביב, במלון זן. את ארוחת-הבוקר החלבית הם אוכלים במלון. אולם את ארוחות הצהריים והערב, בהן מוגש בשר, הם בוחרים לסעוד בבית-מלון קטן על שפת-הים, וזאת, על אף שמלון דן מעסיק צוות שלם של משגיחים מטעם המועצה הדתית. ואילו המלון הקטן אינו מחזיק אפילו משגיח אחד.

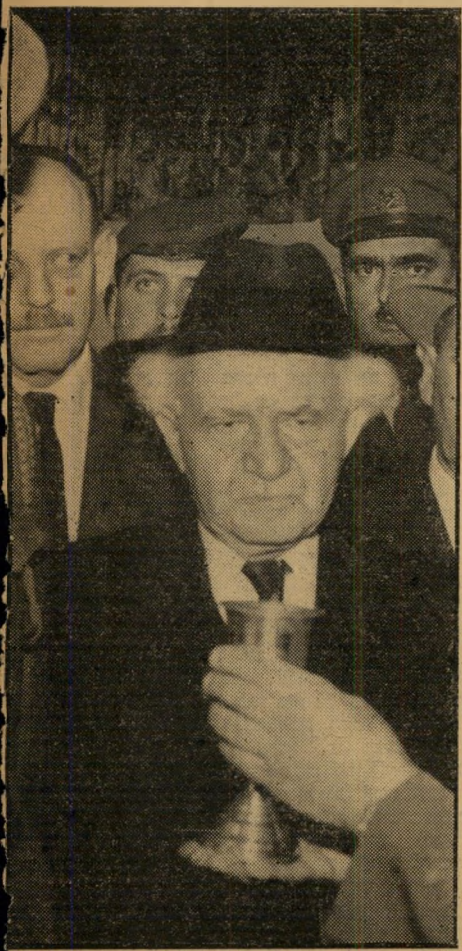
בדו"ח המועצה הדתית בתל-אביב, שהתפרסם בשנתון הדתי האחרון, נאמר ביחס לכשרות-בהשגחה: "רמת הכשרות במסעדות העומדות תחת השגחת הרבנות מניחה בדרך כלל את הדעת, אם כי ישנם הרבה יהודים שאינם אוכלים אלא במקום שמכירים את הבעלים. והמחמיר על עצמו — תבוא עליו ברכה".

מה הוא ערכה המעשי של השגחה זו? לשם השוואה, אפשר לקחת את פעולת ההשגחה והפיקוח הנרחבת ביותר שנערכה א-יפעם בישראל. היה זה בשיא תקופת הצנע שלאחר מלחמת העצמאות. דוב יוסף העמיד פקחים למכיר על כל כבישי ה" ארץ. הם בדקו כל מכונית, פתחו כל מוודה או צרור של נוסע, לראות אם אין הוא מבריה העירה עשר ביצים או תרנגולת שחוטת. פקחים נכנסו ללירות ופתחו מק" ררים. אם נתפס מישהו עם מזון "שחור" נעצר, התבונה, נקנס או נשלח לביית-הסוהר. אבל, באותה תקופה עצמה, אפשר היה ל" היכנס לתריסר מסעדות בתל-אביב ולקבל שם ביצים, בשר, עופות ומעדנים מבלי להציג את פנסיה-הקיצוב. עד שלבסוף הגיע גם דוב יוסף למסקנה, כי אי-אפשר לכפות פיקוח.

אפשר מכאן רק להקיש מהי יעילות ה" פיקוח שהרבנות כופה על מיפעל-המזון — וביחוד כאשר אין למשגיחים שלה שום טמכות מן הסמכויות שהיו בידי הפקחים הממלכתיים?

כי מה עושה משגיח מטעם הרבנות? לכ" אורה עליו לבדוק שכל מזון הנכנס לבית- החרושת יהיה כשר. עליו גם לחדא שלא יערבבו תוצרת בשר עם חלב. במסעדות עליו גם לשמור, שהכלים לארוחות בשר יופרדו מן הכלים לארוחות חלב. במאפיות הוא חייב לחדא שהקמח ינופה כהלכה, לבל יכיל בעלי-חיים.

חובות אלה מוטלות על אדם, שלא קיבל מימיו הדרכה בתהליכי-ייצור, בישול או אפייה. מלכתחילה ברור לשולחיו, כי לא יוכל למלא את התפקיד. גם האיש עצמו מ" גיע חיש מהר לאותה מסקנה, אבל אינו רוצה להפסיד את הפרנסה הקלה. הוא בוחר לו פינה שקטה בתוך המפעל, מבלה בה את שעות העבודה. הוא יודע שהמחמירים עני" יני כשרות, ממילא לא יסמכו על התחית שתודבק על המוצר מטעם הרבנות. במקרים

בן-גוריון: לח"י הכפייה הדתית